

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	12 MEHEFIN 2017
PWNC:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 4 2016/17
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	BETHAN HUGHES OWEN
RHIF FFÔN:	01248 752663
E-BOST:	Bethanowen2@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	amherthnasol

A - Argymhellad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. Ym mis Mawrth 2016, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2016/17 gyda gwariant net o £124.037m i'w gyllido o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol.
2. Roedd y gyllideb ar gyfer 2016/17 yn cynnwys yr angen i wneud arbedion o £3.46m. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yn y cyllidebau gwasanaeth unigol ac mae cyflawni/diffyg cyflawni'r arbedion hyn wedi ei adlewyrchu yn y gor / tanwariannau net a ddangosir.
3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r canlyniadau dros dro ar gyfer y flwyddyn ariannol 1 Ebrill 2016 hyd at 31 March 2017.
4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar gyfer 2016/17 yw tanwariant o £633k. Mae hyn yn well na'r gorwariant a ragwelwyd yn chwarter 3. Mae'r esboniadau am yr amrywiadau sylweddol yn y cyllidebau a reolir gan wasanaethau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.
5. Mae nifer o eitemau'n cael eu heithrio o gyllidebau'r gwasanaeth am fod gwariant yn erbyn y penawdau hyn y tu hwnt i reolaeth y gwasanaethau. Ar ôl cymryd yr eitemau hyn i ystyriaeth, mae'r tanwariant cyffredinol i'r Cyngor yn gostwng i £311k a hwn yw'r swm sydd ar ôl i'w drosglwyddo i Falansau Cyffredinol y Cyngor.
6. Mae'r tanwariant yn cynnwys tan neu oriwariannau adrannol, cyllidebau wrth gefn sydd heb eu defnyddio ac unrhyw eitemau arall unwaith ac am byth a nodwyd yn ystod y flwyddyn ariannol.

Yn dilyn yr adroddiad ar chwarter 3, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith drosglwyddo unrhyw danwariant ar ddiwedd y flwyddyn ar y gyllideb graeanu dros y gaeaf, i gronfa wrth gefn wedi ei chlustnodi. Roedd hyn er mwyn helpu i gyllido costau ychwanegol yn y dyfodol yn codi oherwydd tywydd garw dros y gaeaf. Trosglwyddwyd swm o £33,477.
7. Argymhellir y dylid nodi'r canlynol:-
 - (i) Y sefyllfa a amlinellir mewn perthynas â pherfformiad ariannol 2016/17;
 - (ii) Bod y canlyniad yr adroddiad arno yn y ddogfen hon yn parhau i fod yn ganlyniad amodol hyd nes y bydd yr archwiliad statudol wedi ei gwblhau.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod ac/neu fynd am yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr/Uwch Dîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	
2	Cyllid/Swyddog A151 (gorfodol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol/Swyddog Monitro (gorfodol)	Ymgynghorir fel rhan o'r UDA
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol/arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<p>Atodiad A – Monitro'r Gyllideb Refeniw, canlyniadau amodol.</p> <p>Atodiad B – Canlyniadau Amodol (yn cynnwys Atodlen A – tabl o'r canlyniadau refeniw amodol 2016/17).</p> <p>Atodiad C – Crynodeb o'r Sefyllfa Ariannol ar gyfer Cronfeydd wrth gefn 2016/17.</p> <p>Atodiad CH – Crynodeb o'r perfformiad a ragwelir o ran cyflawni arbedion 2016/17.</p>		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch gydag awdur yr adroddiad am wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):		
Cyllideb Refeniw 2016/17 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor yma ar 1 Mawrth 2016 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2016).		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CANLYNIAD AMODOL 2016/17

1. Balans Cyffredinol – Sefyllfa Agoriadol

1.1 Balans y gronfa gyffredinol ar ddechrau'r flwyddyn oedd £7.886m. Fodd bynnag, yn erbyn hyn mae angen caniatáu ar gyfer ymrwymiad posibl oddeutu £2.8m i setlo hawliadau tâl cyfartal sy'n parhau i fod angen sylw, sy'n golygu y bydd lefel yr arian wrth gefn heb ei ymrwymo yn gostwng i £5.086m, sydd £86k yn fwy na'r isafswm o £6m a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer balans arian wrth gefn cyffredinol yn 2016/17. Mae'r Cyngor yn ceisio sicrhau cytundeb gan Lywodraeth Cymru a fyddai'n caniatáu i'r Cyngor drin y gwariant fel gwariant cyfalaf a fyddai'n trosglwyddo'r gost i'r gyllideb refeniw dros nifer o flynyddoedd. Os bydd y cais yn llwyddiannus, yna bydd y swm o £2.8m yn arian nad yw wedi ei ymrwymo ac yn cael ei roi'n ôl yn y gronfa wrth gefn gyffredinol sydd ar gael i'r Cyngor.

2. Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 – Perfformiad Ariannol fesul Gwasanaeth

2.1 Mae manylion perfformiad ariannol pob gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn i'w gweld yn Atodiad B.

Mae gorwariant net o £538k (0.49%) ar gyllidebau a reolir gan y Gwasanaethau'n well na'r canlyniad rhagdybiedig yr adroddwyd arno yn Chwarter 3 a oedd yn rhagweld gorwariant o £756k ar Wasanaethau. Fodd bynnag, bydd tanwariant o £1.541m (12.01%) ar Gyllid Corfforaethol yn cyllido'r gorwariant ar wasanaethau. Yn ogystal, bu diffyg o £370k mewn perthynas â chasglu'r Dreth Gyngor. Mae hyn yn rhoi canlyniad refeniw o danwariant o £633k (0.51%) ar gyfer 2016/17, heb gynnwys addasiadau cyfrifo. Yn dilyn addasiadau cyfrifo o £321k, cyfanswm y tanwariant a fydd yn cael ei drosglwyddo i'r gronfa gyffredinol ar gyfer 2016/17 yw £311k.

Yn y tabl isod, ceir crynodeb o'r amrywiadau sylweddol (£100k neu fwy)

Crynodeb o amrywiadau amodol ar 31 Mawrth 2017 yng nghyllideau gwasanaeth	
	(Tan) / Gorwariant £000
Dysgu Gydol Oes	861
Diwylliant	(141)
Gwasanaethau Oedolion	(510)
Gofal Cymdeithasol i Blant	1,019
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(288)
Gwasanaethau Eiddo	(233)
Priffyrdd	(102)
Economaidd	(104)
TGCh	(109)
Trawsnewid Corfforaethol	(147)
Corfforaethol a Democrataidd	255
Cyllid Corfforaethol	(1,541)
Casglu'r Dreth Gyngor	370
Arall (cyfanswm amrywiadau llai na £100k)	37
Gorwariant / (tan)wariant Net	(633)

3. Eglurhad o'r Amrywiadau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Roedd gorwariant o £861k (23.96%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd y sefyllfa hon yn waeth na'r un a adroddwyd arni yn chwarter 3, sef £775k (21.14%).

3.1.1.2 Mae'r cynnydd yn nifer y lleoliadau all-sirol arbenigol ers cychwyn y flwyddyn academaidd newydd wedi arwain at bwysau ariannol sylweddol ar y Gwasanaeth ac mae'r gorwariant am y flwyddyn ariannol ar y cyllidebau hyn yn £396k. Cafwyd gorwariant o £331k ar gludiant ysgolion a gorwariant o £75k ar brydau ysgol (gan gynnwys brechwast). Roedd tanwariant o £138k yn yr Adain Ieuencid a hynny o ganlyniad i'r ffaith bod modd hawlio costau staffio a gweithgareddau o wahanol grantiau. Yn ogystal mae yna nifer o fân or/tanwariannau eraill. Drwy'r arian buddsoddi i arbed a dderbyniwyd, mae'r adran yn gweithio ar fuddsoddi yn y System 'One Management' a fydd o gymorth i ostwng costau cludiant ysgol (tacsis) o 2017/18. Llwyddwyd i gyflawni'r holl arbedion effeithlonrwydd yn 2016/17.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd y canlyniad yn dangos bod tanwariant o £141k (10.52%) yn y gwasanaeth hwn. Y rhagdybiaeth yn chwarter 3 oedd y byddai tanwariant o £75k (5.28%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn gynydd o £69k yn y tanwariant a ragwelwyd. Gellir priodoli'r prif wahaniaeth rhwng chwarter 3 a'r canlyniad i'r ffaith nad aeth gwariant disgwylidig yn y swyddogaeth Llyfgelloedd yn ei flaen. Roedd tanwariant o £4k yn y gyllideb Amgueddfeydd ac Oriolau a thanwariant o £93k yn y Gwasanaethau Llyfrgell. Roedd tanwariant o £28k ar Ynys Lawd, £10k ohono oherwydd gwarged yn yr incwm wedi i'r ffioedd godi. Llwyddwyd i gyflawni'r holl arbedion effeithlonrwydd yn 2016/17.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Roedd tanwariant o £510k (2.32%) yn y gwasanaeth hwn a oedd yn well na'r gorwariant o £44k a ragwelwyd yn chwarter 3. Gellir priodoli'r gwahaniaeth sylweddol hwn yn y canlyniad a ragdybiwyd yn chwarter 3 o ganlyniad i newidiadau yn y lleoliadau preswl a nyrsio i gleientiaid o gymharu â'r hyn a ragwelwyd ar ddiwedd y chwarter diwethaf a'r cynnydd mewn incwm gan gleientiaid.

3.2.2 Mae'r elfennau o fewn yr amrywiad i'r alldro fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: tanwariant o £1k;
- Anabledau Corfforol (AC): gorwariant o £198k;
- Anabledau Dysgu (AD): gorwariant o £430k;
- Iechyd Meddwl (IM): gorwariant o £71k;
- Uned Ddarparu: tanwariant rhagdybiedig o £1,110k;
- Rheoli a Chefnogaeth: tanwariant o £95k.

3.2.3 Mae'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan y galw am y gwasanaeth a gall cynnydd bychan mewn lleoliadau arwain at gynnydd sylweddol yn y costau gan ddibynnu ar gymhlethdod y pecynnau gofal. Mae'r pwysau cyllidebol mwyaf sylweddol yn y gwasanaeth Anableddau Dysgu lle mae gorwariant o £176k yn gofal dydd a Gofal Cartref lle mae gorwariant o £196k. Mae'r gorwariant hwn yn adlewyrchu nod yr adran ar gyfer cleientiaid AD, sef eu cefnogi yn eu cartrefi eu hunain yn y gymuned yn hytrach na mewn lleoliadau sefydliadol. Mae'r pwysau cyllidebol a nodwyd mewn perthynas â'r gwasanaethau lechyd Meddwl wedi lleihau ers chwarter 3, fodd bynnag, mae'r swyddi gweigion a oedd o gymorth i ostwng y gorwariant cyffredinol ar gyfer 2016/17 bellach wedi cael eu llenwi. Mae dau o leoliadau preswyl newydd a chynnydd mewn ffioedd wedi codi'r gorwariant a ragwelwyd yn Chwarter 3 i £198k yn y gwasanaethau Anableddau Corfforol. Fodd bynnag, mae cynnydd yn yr incwm yn yr uned ddarparu wedi arwain at danwariant o £1,110k ar ddiwedd y flwyddyn ac mae tanwariant o £95k mewn costau rheoli a chymorth yn gwneud iawn am lawer o'r pwysau cyllidebol hyn.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Roedd y canlyniad yn dangos gorwariant o £1,019k (9.05%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n sylweddol uwch na'r canlyniad a ragwelwyd yn chwarter 3, sef £718k (9.59%). Y gorwariant ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (PDG) oedd £1,019k. Mae yna nifer o fân or/tanwariannau eraill hefyd.

3.3.2 Yn naturiol, mae costau PDG yn dibynnu ar y galw am y gwasanaeth a gallant amrywio rhwng £3 – 10k yr wythnos mewn darpariaeth arbenigol. Mae'r Awdurdod Lleol yn gorfod cwrdd â chostau ymyriadau yn dilyn cyfarwyddyd gan y llys, e.e. asesiadau llety preswyl/llety â chymorth i rieni a phlant; cyswllt dan oruchwyliaeth ac asesiadau arbenigol eraill sydd hefyd yn anodd eu rhagweld ac sy'n dibynnu ar y galw. Yn unol â'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus, rhaid i'r asesiadau hyn gael eu gwneud cyn yr achos llys hefyd – sy'n rhoi pwysau ar gyllidebau'r tîm. Mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cymeradwyo rhyddhau cyllid ychwanegol i'r tîm Trothwy Gofal, gyda'r nod o fabwysiadu ymagwedd ataliol tuag at sicrhau llesiant Plant sy'n Derbyn Gofal ar Ynys Môn a gostwng eu nifer. Neilltuwyd £100k fel cronfa wrth gefn ar gyfer 2016/17 a bydd £241k yn cael ei ychwanegu i gyllideb y gwasanaeth am 2017/18 a 2018/19.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Roedd y canlyniad yn dangos tanwariant o £46k (5.60%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n cymharu gyda'r tanwariant rhagdybiedig o £50k (6.05%) yn chwarter 3. Roedd tanwariant o £23k ar y Strategaeth Dai a thanwariant o £46k ar gyllideb gweinyddiaeth tai, yn bennaf oherwydd swyddi gweigion sydd bellach wedi cael eu llenwi. Roedd gorwariant o £23k ar ddigartrefedd ond mae hwn yn gwasanaeth sy'n cael ei arwain gan y galw amdano ac o'r herwydd, mae y tu allan i reolaeth y Gwasanaeth.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymuned (yn cynnwys Arforol a Hamdden)

3.5.1.1 Roedd tanwariant o £35k (1.84%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd hyn yn cynnwys tanwariant o £27k ar y gyllideb Economaidd, tanwariant o £77k ar y gwasanaeth Arforol a gorwariant o £69k ar y Gwasanaethau Hamdden.

3.5.1.2 Roedd tanwariant o £27k yn elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth a hynny oherwydd tanwariant ar staffio am resymau gwahanol ac eitemau bychan eraill o danwariant mewn perthynas â chostau cyffredinol rhedeg y Swyddfa.

- 3.5.1.3** Roedd tanwariant o £77k yn yr adain Arforol ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd adolygu nifer y staff tymhorol a'u horiau gwaith, swyddi staff rheoli yn wag ac arbedion yn dilyn trosglwyddo Doc Pysgod Caergybi yn ôl i Stena Line.
- 3.5.1.4** Roedd gorwariant o £69k yn y gwasanaeth Hamdden ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn i'w briodoli'n rhannol i'r incwm gostyngol yn sgil cau Pwll Canolfan Hamdden Caergybi dros yr haf oherwydd gwaith cynnal a chadw a thrwsio hanfodol yn dilyn difrod storm yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf am gost oddeutu £50k. Mae cyflawni targedau incwm hefyd yn rhoi pwysau ar y gyllideb, fodd bynnag, mae yna danwariannau dan benawdau gwasanaeth eraill yn y Swyddogaeth Hamdden a fydd yn gwneud i fyny rhywfaint am hyn ac yn gostwng cyfanswm y gorwariant.

3.5.2 Rheoleiddio (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £288k (11.19%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn gynydd bychan ar y tanwariant o £30k yr adroddwyd arno yn chwarter 3. Roedd tanwariant o £49k mewn perthynas â gweinyddiaeth cynllunio a hynny oherwydd swyddi gweigion ac incwm na chafodd ei gyflawni, mae tanwariant o £82k mewn perthynas â rheoli cynllunio a hynny'n bennaf oherwydd cynnydd mewn ffioedd incwm. Mae ffioedd Rheoli Adeiladu hefyd wedi cynyddu a hynny wedi cyfrannau at y tanwariant o £86k ar gyfer yr adain.
- 3.5.2.2** Mae tanwariant yn y rhan fwyaf o'r cyllidebau yn yr Adran Reolaiddio ac eithrio Cyflawni Cynllunio Cymru, Cefn Gwlad a'r Arfordir, Trwyddedu a Marchnadoedd sydd wedi gorwario ychydig.
- 3.5.2.3** Yn ei gyfarfod ar 19 Medi 2016, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith drosglwyddo unrhyw incwm a oedd dros ben yn y ganolfan gost hon ar ddiwedd y flwyddyn i gronfa wrth gefn er mwyn ei ailfuddsoddi yn y dyfodol i gyflawni prosiectau'n gysylltiedig ag Ynys Ynni. Ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2016-17 felly, cafodd £240k ei drosglwyddo i gronfa wrth gefn glustnodedig.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Roedd tanwariant o £102k (0.88%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd y flwyddyn, sydd ychydig yn wahanol i'r sefyllfa a ragdybiwyd ar ddiwedd chwarter 3, sef tanwariant o £16k (0.25%).
- 3.6.1.2** Cafwyd incwm ychwanegol o Feysydd Parcio yn 2016-17 drwy godi am barcio mewn 4 o feysydd parcio lle roedd modd parcio'n rhad ac am ddim yn flaenorol. O ganlyniad, cynhyrchwyd £555,498 mewn incwm o gymharu â tharged o £562,470 (sy'n cynnwys trwyddedau parcio blynyddol) sy'n golygu mai balans bychan o £7k sydd heb ei gyflawni. Gwelwyd cynnydd sylweddol yn yr incwm ar gyfer Gwaith Stryd, gan arwain at danwariant o £90k a chynnydd yn yr incwm ar gyfer y Fflyd yn arwain at danwariant o £49k
- 3.6.1.3** Mae yna nifer o fân or/tanwariannau eraill yn ogystal.

3.6.2 Gwastraff

- 3.6.2.1** Roedd tanwariant o £8k (0.11%) yn y Gwasanaeth Gwastraff ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn waeth na ragwelwyd yn chwarter 3, sef tanwariant o £60k (0.96%).

3.6.2.2 Cafwyd gorwariant o £59k mewn perthynas â Chasglu Gwastraff sy'n cynnwys effaith hanner blwyddyn y trefniadau newydd ar gyfer casglu gwastraff bob 3 wythnos. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd tanwariant o £73k ar y gyllideb Gwaredu Gwastraff oherwydd bod llai o wastraff yn mynd i safleoedd tirlenwi. Disgwylir i'r tanwariant gynyddu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf ond bydd angen ail-alinio'r gyllideb rhwng casglu gwastraff a gwaredu gwastraff er mwyn cymryd i ystyriaeth effaith y casgliadau bob 3 wythnos. Roedd y costau yng Ngorsaf Drosglwyddo Penhesgyn £18k yn is na'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Roedd tanwariant o £233k (20.20%) yn y Gwasanaethau Eiddo ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n cymharu gyda'r canlyniadau a ragwelwyd yn chwarter 3, sef tanwariant o £175k (19.12%).

3.6.3.2 Roedd gorwariant o £149k ar drwsio a chynnal a chadw, £10k ar gostau casglu gwastraff a £16k ar resymoli swyddfeydd ac fe wnaed iawn am hyn drwy: danwariant ar weithwyr (£64k), tanwariant mewn perthynas â Threthi Annomestig (£104k), gwasanaeth glanhau (£125k) a thanwariant o £118k ar renti a chyfleustodau.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd tanwariant o £269k (7.19%) yn y Gwasanaeth Trawsnewid ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd hyn o ganlyniad i danwariant o £62k ar staffio yn y gwasanaeth Trawsnewid, tanwariant o £82k ar Bartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd a thanwariant o £72k ar cyflenwadau TGCh. Mae yna nifer o fân or/tanwariannau eraill yn ogystal.

3.8 Adnoddau

3.8.1 Roedd gorwariant o £52k (1.72%) yng nghyllideb y Swyddogaeth Adnoddau erbyn diwedd y flwyddyn. Rhagwelwyd yn chwarter 3 y byddai'r gorwariant yn £92k (3.37%), felly mae hyn yn welliant.

3.8.2 Mae'r pwysau allweddol ar y gyllideb yn ymwneud â chostau ymgynghorwyr yn yr adain Refeniw a Budd-daliadau, sef £121k, costau bancio £10k a gorwariannau bychan eraill. Mae'r pwysau ar y cyllideb yn cael eu gwrthbwysu gan danwariannau o £78k yn yr Uned Gaffael, £51k mewn perthynas â chostau staffio a £23k yn yr Adain Archwilio Mewnol.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd gorwariant o £79k (5.43%) yn y swyddogaeth ar ddiwedd y flwyddyn.

3.9.2 Y rhesymau mwyaf arwyddocaol am hyn yw tanwariant yn y Gwasanaethau Pwyllgor (£45k) a gor-gyflawni incwm pridiannau tir (£33k), gorwariant o £64k ar gostau ymgynghorwyr cyfreithiol, £53k ar beiriannu llungopïo corfforaethol, £12k ar beiriannau ffrancio corfforaethol a £18k ar yr Etholiad Sirol. Mae nifer o or/tanwariannau bychan eraill yn ogystal.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Mae gorwariant o £255k (15.31%) yn y gyllideb o ganlyniad i addasiadau cyfrifo ar ddiwedd y flwyddyn.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £96k (9.76%) yn y swyddogaeth ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd arbedion yn sgil ailstrwythuro'r strwythur Rheoli Strategol.

4. Cyllid Corfforaethol

4.1 Roedd tanwariant o £1,541k ar Gyllid Corfforaethol.

4.2 Mae'r gyllideb ar gyfer budd-daliadau a roddwyd yn cynnwys budd-daliadau tai, taliadau tai dewisol a chynllun gostyngiadau'r dreth gyngor. Roedd tanwariant o £729k yn y gyllideb hon. Mae elfen sylweddol o'r tanwariant hwn yn swm o £508k oherwydd bod nifer yr achosion yn llai nag a gyllidebwyd ar eu cyfer. Yn ychwanegol at hyn, cafwyd arian annisgwyl unwaith ac am byth, sef swm o £391k wedi i ostyngiadau a gwmpasir gan grant 2014/15 a 2015/16 gael eu codio'n anghywir. Derbyniwyd yr arian yma o ganlyniad i gyflogi aelod o staff drwy asiantaeth i weithio drwy'r manylion. Fodd bynnag, mae'r swm hwn yn gostwng gan £148k oherwydd grantiau a roddwyd sydd ddim yn gymwys ar gyfer cymhorthdal a gorwariant o £25k yn y taliadau tai dewisol.

4.3 Amcangyfrifir y bydd diffyg o £302k ar y targed arbedion Corfforaethol ar gyfer gweithio'n gallach. Mae yna arbedion y gellir eu priodoli'n glir i'r prosiect, er enghraifft cau swyddfeydd. Fodd bynnag, mae arbedion eraill o ran gweinyddu staff a chostau gweinyddiaeth gyffredinol yn cael eu gwireddu mewn cyllidebau gwasanaethau nad oes cyfrif ohonynt yn erbyn y targed hwn. Fodd bynnag, mae'r prosiect Gweithio'n Gallach yn ei gyfanrwydd wedi creu arbedion o £585,520 drwy gydol y prosiect cyfan.

4.4 Mae diffyg sylweddol hefyd ar y llog a dderbynnir ar adneuon banc yr Awdurdod (£105k), sefyllfa a wnaed yn waeth gan y penderfyniad i dorri'r gyfradd banc swyddogol o 0.50% i 0.25%. Fodd bynnag, caiff y gorwariannau hyn eu gwrthbwyso oherwydd rhagamcenir y bydd tanwariant o £844k ar gyllido cyfalaf oherwydd costau benthyca is oherwydd fod yr Awdurdod yn defnyddio balansau'n hytrach na chymryd benthyciadau allanol ar y rhaglen gyfalaf. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd modd benthyca'n fewnol fel hyn yn y dyfodol oherwydd y prosiectau cyfalaf sylweddol sydd ar y gweill, yn arbennig rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.

4.5 Yn ogystal, cynhaliwyd adolygiad o'r costau cyllido cyfalaf yn ystod y flwyddyn yn wyneb y penderfyniad i brynu allan o'r CRT a daeth yr adolygiad i'r casgliad y dylid codi ar y CRT gyfran uwch o'r costau yn codi o'r benthyciadau a gymerwyd cyn y penderfyniad i brynu allan. Mae hyn yn ei dro yn gostwng y costau i gyfrif refeniw'r Cyngor sydd wedi cyfrannu'n sylweddol at y tanwariant rhagamcanedig ar gostau cyllido cyfalaf. Rhagwelwyd drwy'r cynllun Busnes CRT fod y gost yn uwch ac o ganlyniad nid yw'n cael effaith ar ragolygon cyllidol y cynllun busnes CRT.

4.6 Yn Atodiad C, ceir crynodeb o'r sefyllfa ariannol mewn perthynas â chyllidebau wrth gefn ar gyfer 2016/17. Cymeradwywyd cyllideb o £2.039m ar gyfer cronfeydd wrth gefn fel rhan o gyllideb 2016/17, heb gynnwys yr arbedion Corfforaethol o £300k gyda hynny'n rhoi cyllideb net o £1.739m. Mae £1.648m wedi cael ei drosglwyddo i wasanaethau i gyllido prosiectau penodol neu faterion cyllidebol a gymeradwywyd gan y Swyddog Adran 151.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Roedd diffyg o £156k o ran y Dreth Gyngor y bu modd ei chasglu mewn gwirionedd oherwydd newidiadau ôl-ddyddiedig i'r system fandio a newidiadau i nifer y gostyngiadau a roddwyd i bobl sengl a'r eithriadau a ganiatawyd. Yn ogystal, roedd y cynnydd yn y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus a oedd i'w codi ar y cyfrif refeniw yn £214k. O'r herwydd, y rhagamcan cyfredol yw y bydd Cronfa'r Dreth Gyngor yn tan-gyflawni ar y ffigur targed gan £370k (0.29%) a hynny'n bennaf oherwydd yr angen i wneud darpariaeth ddarbodous ar gyfer dyledion drwg. Mae'r sefyllfa hon yn waeth na'r diffyg o £264k a ragdybiwyd yn ystod chwarter 3.

6. Arbedion Cyllidebol ar gyfer 2016/17

- 6.1** Cafodd arbedion cyllidebol o £3.06m eu tynnu o gyllidebau'r gwasanaethau ar gyfer 2016/17 gyda £400k o arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol yn cael eu cadw fel cronfa wrth gefn. Yn Atodiad D, ceir crynodeb o berfformiad yn erbyn yr arbedion cyllidebol hyn am y flwyddyn. Llwyddwyd i gyflawni £2.289m (74.80%) o'r arbedion yn ystod y flwyddyn.
- 6.2** Llwyddwyd i gyflawni'n rhannol £355k (11.60%) o arbedion ond ni lwyddwyd i gyflawni £416k (13.59%) o'r arbedion o gwbl. Y prif resymau dros fethu cyflawni oedd gorwariant ar waith cynnal a chadw hanfodol ar briffyrdd - £155k, Gwasanaethau Oedolion - £135k oherwydd prosesau adolygu, ymgynghori a phrosesau cyfreithiol. Fodd bynnag, disgwylir iddynt fedru cyflawni'r arbedion yn 2017/18. Nid oedd modd i'r Gwasanaethau Plant gyflawni gwerth £32k o arbedion oherwydd newid yn y gyfraith a oedd yn eu cyfyngu rhag gwneud yr arbediad.

7. Casgliad

- 7.1** Roedd cyfanswm y tanwariant ar gyfer yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2017 yn £311k (0.47%). Gwelodd y Gwasanaethau orwariant o £538k yn y cyllidebau a reolir ganddynt, sy'n well na'r sefyllfa yr adroddwyd arni yn chwarter 3. Bu pwysau sylweddol ar gyllidebau'r swyddogaeth Dysgu Gydol Oes a'r Gwasanaethau Plant. Roedd hynny i'w briodoli i gost gwasanaethau statudol ar gyfer lleoliadau arbenigol nad oes gan y gwasanaethau hyn ond rheolaeth gyfyngedig drostynt. Cafodd y gorwariant ar wasanaethau ei gyllido gan danwariant o £1.541m mewn perthynas â Chyllid Corfforaethol sydd i'w briodoli'n bennaf i gyllid annisgwyl unwaith ac am byth ac arbedion a'r Gyllido Corfforaethol. Yn ychwanegol at hyn, amcangyfrifir bod diffyg o £370k mewn perthynas â chasglu'r Dreth Gyngor a hynny'n bennaf oherwydd yr angen i wneud darpariaeth ar gyfer dyledion drwg. Daw Addasiadau Cyfrifo o £321k â chyfanswm y gorwariant ar gyfer yr Awdurdod yn ôl i £311k.
- 7.2** Dylid nodi mai adroddiad ar y canlyniadau amodol yw hwn, mae Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod wrthi'n cael ei baratoi ar hyn o bryd erbyn y dyddiad cau statudol o 30 Mehefin 2017 a bydd wedyn yn cael Archwiliaid Allanol a bydd y Datganiad Cyfrifon terfynol yn cael ei gyflwyno gerbron y Cyngor Llawn ym mis Medi 2017. Bydd unrhyw amrywiadau ar y canlyniadau hyn yn cael eu nodi yn ystod cyfarfod y Cyngor Llawn ym mis Medi.

Canlyniadau Cyngor Sir Ynys Môn 2016/17

Atodiad B

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol	Sefyllfa Amodol	Cyfanswm Amrywiad Amodol	Amrywiad Amodol na ellir ei Reoli (eithriadau)	Amrywiad y gellir ei Rheoli (heb eithriadau)
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<u>Dysgu Gydol Oes</u>					
Y gyllideb sydd wedi'i datganoli i ysgolion	43,818	43,818	0	0	0
Addysg Ganolog	3,781	4,687	906	45	861
Diwylliant	1,420	1,281	(139)	2	(141)
Gwasanaethau Oedolion	22,641	22,115	(526)	-16	(510)
Gwasanaethau Plant	7,785	8,865	1,080	61	1,019
Tai	854	816	(38)	8	(46)
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u>					
Priffyrdd	6,510	6,429	(81)	20	(102)
Eiddo	1,224	1,040	(184)	49	(233)
Gwastraff	6,128	6,129	1	8	(8)
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u>					
Economaidd	991	878	(113)	(9)	(104)
Hamdden	961	1,036	75	6	69
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,583	2,302	(281)	7	(288)
<u>Trawsnewid</u>					
Adnoddau Dynol	1,163	1,149	(14)	(1)	(13)
TGCh	1,717	1,607	(110)	(1)	(109)
Trawsnewid Corfforaethol	869	721	(148)	(1)	(147)
<u>Adnoddau</u>					
Adnoddau	3,021	3,244	223	171	52
Busnes y Cyngor	1,441	1,518	77	(2)	79

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol	Sefyllfa Amodol	Cyfanswm Amrywiad Amodol	Amrywiad Amodol na ellir ei Reoli (eithriadau)	Amrywiad y gellir ei Rheoli (heb eithriadau)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	1,697	1,927	230	(25)	255
Rheolaeth Gorfforaethol	993	888	(105)	(9)	(96)
Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau	109,597	110,450	853	313	538
Ardollau	3,194	3,195	1	0	1
Cyllido Cyfalaf	8,429	7,560	(869)	(144)	(725)
Gostyngiadau Dewisol yn y Trethi	60	57	(3)	0	(3)
Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac eraill	382	294	(88)	0	(88)
Cyllido a'r defnydd o Gronfeydd wrth gefn	(3,538)	3,601	(63)	(63)	0
Budd-daliadau a Roddwyd	5,913	5,187	(726)		(726)
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	14,440	12,692	(1,748)	(207)	(1,541)
Cyfanswm Cyllideb 2016/17	124,037	123,142	(895)	106	(1,003)
Cyllid 2016/17					
Trethi Annomestig	(21,309)	(21,309)	0	0	0
Y Dreth Gyngor	(32,109)	(31,525)	584	215	370
Grant Cymorth Refeniw	(70,619)	(70,619)	0	0	0
Cyfanswm Cyllid 2016/17	(124,037)	(123,453)	584	215	370
Cyfanswm Canlyniadau gan gynnwys effaith cyllido	(0)	(311)	(311)	321	(633)

Atodiad C

Crynodeb o'r Sefyllfa Ariannol ar gyfer Cronfeydd Wrth Gefn16/17 - Chwarter 4

	Cyllideb Wreiddiol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Ddiwygiedig	Gor/(tan)wariant Gwirioneddol ar 31/03/17
	£	£	£	£
Gwelliant	400,000	(304,730)	95,270	95,270
Arian wrth Gefn Cyffredinol	317,927	(136,210)	181,717	181,717
Cyflogau a Graddfeydd	500,000	(500,000)	-	-
Cost Newid	136,000	(136,000)	-	-
Gostyngiad Trethi Annommestig	60,000	(57,100)	2,901	2,901
Arian wrth gefn wedi ei glustnodi	625,000	(518,250)	106,750	(106,750)
Arbedion Corfforaethol	300,000	4,260	(295,750)	(295,750)
<u>Cyfanswm y cyllidebau wrth gefn</u>	1,738,927	(1,648,029.50)	90,897.50	90,897.50

Crynodeb o'r Perfformiad a Ragwelir o ran Cyflawni Arbedion Cyllidebol 2016/17 - Chwarter 4

Gwasanaeth/ Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2016/17	Wedi eu cyflawni 2016/17	Wedi eu cyflawni'n rhannol 2016/17	Heb eu cyflawni 2016/17	Sylwadau
	£000	£000	£000	£000	
Dysgu Gydol Oes	1,308	1,308	-	-	Llwyddwyd i wneud yr holl arbedion yn 2016/17 a disgwylir i gynnal hynny yn 2017/18 ac ymlaen.
Rheoleiddio a Datblygu Economaid	258	217	41	-	Roedd y gwasanaeth wedi cyflawni ei dargedau arbedion unigol erbyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, er bod Incwm DU y canolfannau hamdden wedi cynyddu dros £55k o 2015/16, roedd tangyflawniad o £126k o ran incwm y canolfannau hamdden yn gyffredinol. Llwyddodd y swyddogaeth Rheoli Pla i gynyddu ei incwm a gostwng gwariant gan arwain at sefyllfa gost niwtral ar ddiwedd y flwyddyn.
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	730	230	314	186	Llwyddodd Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo i gyflawni yn uniongyrchol 9 o'r 14 o'u targedau arbedion cyfunol. Dyma fanylion y 5 sy'n weddill:- a) Codwyd am barcio mewn meysydd parcio ychwanegol yn unol â'r gofyniad i wneud arbedion. O'r herwydd, mae cyfran yr incwm a gasglwyd o feysydd parcio wedi gwella'n sylweddol gydag ond balans bychan o £7k heb ei gyflawni. b) Gwnaed llai o waith a oedd yn gysylltiedig â thraffig ond roedd gorwariant bychan o £8k ar ddiwedd y flwyddyn. c) Roedd gorwariant o £155k ar waith cynnal a chadw ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd yr angen i wneud gwaith cynnal a chadw hanfodol. Yn gyffredinol, mae tanwariant o £101k yn y Gwasanaeth Priffyrdd £101k sydd wedi lleihau effaith y diffyg uchod. ch)Gwnaeth y gwasanaeth Rheoli Gwastraff arbedion drwy leihau costau ar un PC ond mae gwaith yn mynd rhagddo i sicrhau arbedion ar y PC arall. O'r herwydd, roedd diffyg o £6k ar y targed arbedion. d)Ni fu modd i'r gwasanaeth Rheoli Gwastraff wneud yr arbediad o £10k ar 'Hysbysebu ar Finiai' oherwydd diffyg diddordeb gan bartion allanol. At ei gilydd, roedd tanwariant o £7k ar Reoli Gwastraff sydd wedi lleihau effaith y diffyg uchod.
Gwasanaethau Oedolion	335	200		135	Ni fu modd cyflawni £135k yn ystod 2016/17 oherwydd prosesau adolygu, ymgynghori a chyfreithiol. Mae'n debyg y bydd modd eu cyflawni yn 2017/18. Fodd bynnag, yn 2016/17, bydd modd cyllido'r arbedion hyn o danwariannau mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth.

Gwasanaeth/ Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2016/17	Wedi eu cyflawni 2016/17	Wedi eu cyflawni'n rhannol 2016/17	Heb eu cyflawni 2016/17	Sylwadau
	£000	£000	£000	£000	
Gwasanaethau Plant	143	96		47	Ni fu modd cyflawni £32k o arbedion oherwydd newid yn y gyfraith, mae'n debygol y bydd modd cyflawni £15k o 2017/18.
Tai	74	26		48	Mae gwerth £48k o arbedion na fu modd eu cyflawni wedi cael eu gohirio i 2017/18 (£37k oherwydd bod adroddiad Ymgynghorydd yn hwyr, £11k oherwydd bod eiddo wedi cael ei werthu'n hwyrach na'r disgwyliad). Fodd bynnag, yn 2016/17 cafodd yr arbedion hyn eu cyllido o danwariannau mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth.
Trawsnewid	4	4	-	-	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2016/17.
Busnes y Cyngor	56	56	-	-	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2016/17.
Adnoddau	72	72	-	-	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2016/17.
Partneriaeth Môn a Gwynedd	80	80	-	-	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2016/17.
Cyfanswm	3,060	2,289	355	416	